

Csarnai Márk – Kántás Balázs – Regényi Kund Miklós

DRAGONYOS ÉS VÉRTESLOVAS KATONÁK BÉLYEGEKEN

Az elektronikus bélyegkatalógus összeállítói:

Csarnai Márk
történész, Vitéz Tarczay Ervin Történelmi
Hagyományápoló Társaság

Dr. Kántás Balázs PhD
muzeológus-könyvtáros-levéltáros, Bélyegmúzeum
ORCID-azonosító: 0000-0003-0927-772X

Dr. Regényi Kund Miklós PhD
egyetemi adjunktus, Nemzeti Közzolgálati Egyetem,
Polgári Nemzetbiztonsági Tanszék
ORCID-azonosító: 0000-0003-1833-9523

Felelős kiadó:
Dr. Zsávolya Zoltán PhD

HUNGARICA ELECTRONICA
BUDAPEST, 2024

FILATÉLIAI BEVEZETŐ EGY TEMATIKUS BÉLYEGÖSSZEÁLLÍTÁS ELÉ

A bélyeggyűjtés kétségtelenül máig az egyik legnagyobb változatosságot, szellemi és esztétikai élményt kínáló értelmiségi hobbitevékenységek közé tartozik annak ellenére, hogy az utóbbi évtizedekben mind idehaza, mind a nemzetközi szintén kétségtelenül veszített a népszerűségéből. Ez még akkor is így van, ha világunk gyors fejlődése, digitalizációja és automatizációja a bélyeget, ezt a hagyományosan papíralapú dokumentum/irat-/aprónyomtatvány-típust is

új társadalmi kontextusba helyezi, új fajtáinak megjelenését idézi elő, és új társadalmi, hivatali és kulturális funkciókat kölcsönöz neki. Az 1840-től megjelent mintegy 600 ezer bélyeg (és számtalan egyéb filatéliai tárgy, elsőnap boríték, levelezőlap, képeslap stb., összesen több, mint egymillió lehetséges entitás!) motívumokban gazdag, távoli országok történelmébe, hagyományaiba és kultúrájába betekintést engedő világa szinte kimeríthetetlen, és többek között az a csodálatos benne, hogy az újabb és újabb kibocsátások révén folyamatosan bővül. Az eredetileg kizárólag postai bérmentesítésre szolgáló, apró, színes, grafikai ábrát tartalmazó értékpapírok állami és magán postaszolgálatok általi folyamatos

kibocsátása mára elsősorban inkább a gyűjtői igényeket szolgálja ki, új és új, sokszor egyre hivalkodóbb és formabontóbb grafikai tartalommal a hivatali okmányfunkció, postai bérmentesítés helyett. Gyűjtésével, történetének, motívumainak és nyomdai, technikai előállításának tanulmányozásával pedig önálló történeti segédtudomány, a filatélia foglalkozik.¹

Tematikus bélyeggyűjtésnek (ennek talán egy szűkebb területét pedig elsősorban Magyarországon motívum-gyűjtésnek, illetve motívumfilatéliának – angolul jellemzően *topical philately*, *topical stamp collecting* vagy

¹ James MACKAY, *Bélyegek és bélyeggyűjtés*, ford. HARSÁNYI Luca - IGNÁCZ Krisztián, Budapest, Kossuth Kiadó, 2008.

thematic stamp collecting) azt a filatéliai ágat, gyűjtési és érdeklődési területet nevezzük, amikor valaki csak egy témába tartozó bélyegeket gyűjt, illetve tanulmányoz.² Ide tartozik az eseményfilatélia is, amely

² Magyarországon számos jó színvonalú motívumfilatéliai könyv, illetve tematikus kiállítási katalógus megjelent. Például lásd:

ÁCS Imre, *Magyarország hadtörténelme bélyegeken*, Budapest, Honvéd Kiadó, 1998.

TOMAI Éva - ZOLTÁN János, *Vadászat régi képeslapokon*, Budapest, Officina Nova Kiadó, 1988.

Dr. TOMAI Éva - Dr. ZOLTÁN János, *Régi képeslapok mesélnek a vadászatról*, Budapest, Professio Kiadó, 2001.

Dr. ZOLTÁN János, *Vadászat bélyegeken*, Professio Kiadó, Budapest, 2002.

Dr. FORGÓ Béla, *Festmények és grafikák Magyarország bélyegein*, Budapest, MP Press Bt, 2003.

SZABÓ Jenő, *Bélyegrapyszódia* [A Bélyegmúzeum zenét és zeneszerzőket megjelenítő bélyegekből készült, tematikus bélyegkiállításának katalógusa], Budapest, Bélyegmúzeum, 2015.

évfordulókat, eseményeket (sportesemények, hadi események, születési évfordulók stb.) ábrázoló bélyegek gyűjtését jelenti. A tematikus filatéliát és a motívumfilatéliát régebben azonos gyűjtési területnek tekintették, mára azonban két önálló, egy tágabb és egy szűkebb filatéliai ágról van szó.³ A kettőt persze olykor nehéz elhatárolni egymástól, azonban a tematikus gyűjtés elvileg valamely (tágabb) témához kapcsolódó bélyegek és egyéb filatéliai tárgyak gyűjtését (pl. postatörténet, repüléstörténet, közlekedés stb.) jelenti, tehát a bélyegek tematikus alapon való gyűjtése és tanulmányozása az úgynevezett tematikus

³ BÁNÁS Artúr, „Hol tart valójában a tematikus filatélia?”, *Bélyegvilág*, 2018/3, 6.

filatélia, míg a motívumgyűjtés vagy motívumfilatélia a bélyegábrák által megjelenített képre, képi tartalomra korlátozódik – ha például állatokat, vagy még korlátozottabban adott rendszertani csoportba tartozó állatokat, növényeket, bizonyos típusú járműveket stb. megjelenítő bélyegeket gyűjtünk és tanulmányozunk, akkor tulajdonképpen motívumfilatelisták vagyunk.⁴ A motívum alapon történő bélyeggyűjtés témái nyilván lehetnek állatok, növények, híres emberek, közlekedési eszközök, képzőművészeti alkotások, néprajzi csoportok és viseletek, vagy akár épületek és

⁴ NIKODÉM Gabriella – SZABÓ Jenő, *A magyar bélyeg története*, Budapest, Kossuth Kiadó Zrt., 2010, 145-154.

tájak is.⁵ A lehetőségek a bélyegek egyre több mindenre kiterjedő képi tartalmával együtt szinte végtelenek, a nagy mennyiségű megjelent bélyeg, bélyegváltozat és az egyé filatéliai tárgyak áradata okán pedig mindenképpen ajánlatos, hogy aki gyűjtésükre adja a fejét, az valamilyen módon, akár kibocsátó országra korlátozva, akár időszakra szorítkozva, akár tematikus, akár ezen belül motívumalapon behatárolja gyűjtői hobbijának területét.

⁵ James MACKAY, *Bélyegek és bélyeggyűjtés*, ford. HARSÁNYI Luca - IGNÁCZ Krisztián, Budapest, Kossuth Kiadó, 2008, 36-37.

Illetve: DABÓCZY András - GLATZ István - NAGY László - Dr. SZÖRÉNYI Miklós - VAS István, *A bélyeggyűjtés kézikönyve*, Budapest, Magyar Bélyeggyűjtők Országos Szövetsége, 2004.

A tematikus alapú, illetve szűkebben a motívum alapon történő gyűjtés majdnem egyidős a magával bélyeg történetével. Amikor a 19. század végén a posták emberek portréi, címerek és egyéb egyszínű bélyegek kiadása helyett inkább színes, tematikus bélyegek kiadása mellett döntöttek, és a bélyegek külleme, grafikai tartalma, képi elemei egyre változatosabbá és színesebbé váltak, és egyre jobban elterjedt a tematikus gyűjtés és a motívumgyűjtés. Az 1920-as évek végén a szemlélet kellően elfogadottá vált,⁶ és ez a bélyeggyűjtési ág a bélyegszakkönyvekben, filatéliai

⁶ Lásd a magyar szakirodalomban bővebben például: HAJDU Endre, *Bélyeggyűjtés*, Budapest, Medicina Kiadó, 1970, 60-64.

kiadványokban is egyre gyakrabban jelent meg, mint a filatélia egyre inkább önálló és egyre többek által igen nagyra értékelt területe.⁷ A Nemzetközi Filatéliai Szövetség (Fédération Internationale de Philatélie, FIP), a bélyeggyűjtők legrangosabb nemzetközi szervezete ugyanakkor mára csak a tágabb értelemben vett tematikus filatéliát (angolul: *topical philately* vagy *thematic philately*, franciául: *philatélie thématique*, németül viszont: *Motivphilatelie* vagy *thematische Philatelie*, a két kifejezés nagyjából ugyanazt jelenti) filatéliát ismeri el önálló versenyszakágként, csak és kizárólag

⁷ Lásd bővebben: NIKODÉM Gabriella – SZABÓ Jenő, *A magyar bélyeg története*, Budapest, Kossuth Kiadó Zrt., 2010, 145-154.

motívumalapú filatéliai anyaggal nem is igazán lehet nemzetközi bélyegkiállításokra benevezni.⁸ A Nemzetközi Filatéliai Szövetség, a FIP értelemszerűen maga is fenntart egy tematikus szakbizottságot. A rangos nemzetközi szakmai szervezet honlapján az alábbi definíció olvasható:

„A tematikus filatélia olyan bélyegek és egyéb filatéliai tárgyak gyűjtése, amelyek egy témát illusztrálnak, dolgoznak fel: madarak, foci, történelem, művészet, életmód, fák stb. A téma (theme) kifejezésnek itt dinamikus jelentése van, amely a gyűjtő általi személyes

⁸ Erre többek között dr. Rill Attila hívta fel a figyelmet a MABÉOSZ levelezőlistáján, amiért ezúton is köszönet illeti.

kidolgozását jelenti, aki egy teljes történetet épít az adott téma köré.

Valaha a bélyeggyűjtemények egy ország vagy országcsoport bélyegeiből álltak. A bélyegeket általában a kibocsátás dátumának sorrendjében mutatták be. Ez ma már nincs így. A tematikus gyűjtemény a lehető legszélesebb körű filatéliai anyagból áll, a postigazgatások lehető legszélesebb köréből, mindenféle időbeli megkötés nélkül. Minden egyes kiválasztott tételnek kapcsolódnia kell a témához, és azokat legmegfelelőbb sorrendben kell elrendezni, hogy elmeséljék a történetet.

A történet vázlata tervként (plan) kerül bemutatásra, amely a téma kialakulásának lépéseit mutatja be. A terv hasonló egy könyv

*tartalomjegyzékéhez, és általában fejezetek és alfejezetek szerint szerveződik, amelyek láthatóvá teszik a történet logikus folyását egy világos és következetes szál mentén."*⁹

Ebből a hivatalos, rangos nemzetközi szakmai szervezet által meghatározott definícióból is látszik, hogy a tematikus filatélia egy tágabb, komplexebb, a gyűjtők számára nagyobb kreativitást és szellemi mozgásteret, egyúttal nagyobb kihívást jelentő keretet, sőt, inkább egész keretrendszert jelent, míg a motívumfilatélia leginkább azonos

⁹ *What is Thematic Philately?*. A Nemzetközi Filatéliai Szövetség honlapja.

<http://www.fipthematicphilately.org/what.html>

Letöltés ideje: 2023. december 16.

bélyegábrát tartalmazó bélyegek gyűjtését (és tanulmányozását) jelenti, és inkább az adott filatéliai tárgy szűkebb vizuális, grafikai tartalomra koncentrál, nem pedig annyira az egyes filatéliai tárgyak közötti lehetséges, komplex tematikai kapcsolatokra. Míg a tematikus filatélia versenyszakág, addig a motívumfilatélia, mondhatjuk akár némi leértékeléssel, leginkább egy szűkebb gyűjtési területet jelent. A professzionális, bélyegkiállításokon is induló bélyeggyűjtők jellemzően a tematikus filatéliát ismerik el inkább, a motívumgyűjtést pedig sokan egy kevésbé komplex területnek gondolják. A motívumgyűjtemények a gyűjtők szorgalmas munkája és kreativitása által ugyanakkor fokozatosan tematikus gyűjteményekké

bővíthetők, és az egyszerűbbtől az összetettebb tartalom felé haladva több lépésben fejleszthetők. Ezzel együtt művelődéstörténeti szempontból nyilván mindkét megközelítés igen érdekes lehet, hiszen egyes filatéliai tárgyak váratlan kulturális, művelődéstörténeti összefüggésekre világíthatnak rá közvetett kapcsolatok révén...

A tematikus alapú bélyeggyűjtés történetének igen fontos állomása volt, amikor 1949-ben megalakult az Amerikai Tematikus Szövetség vagy Amerikai Tematikus Filatéliai/Motívumfilatéliai Szövetség (ATA, *American Topical Association*), és a szervezet elsődleges szakmai célja lett, hogy folyamatosan frissített témajegyzéket

biztosítson a különböző motívumokat ábrázoló, illetve különböző témák szerint csoportosítható bélyegekről a gyűjtők számára. Ma az ATA tagjainak száma meghaladja az 50 000-et, tagjai közel száz országból kerülnek ki, és időről időre részletes kiadványokat jelentet meg széles témakörben. Napjainkban is ez a motívumfilatéla, tematikus bélyeggyűjtés egyik legnagyobb és legrangosabb, bár amerikai székhelyű, de lényegében nemzetközi szinten jelenlevő és működő szakmai szervezete, és jelentős segítséget nyújt a tematikus bélyeggyűjtőknek, bárhol is éljenek és gyűjtsenek bélyeget a világon.¹⁰ A szervezet

¹⁰ A szervezet honlapját lásd: <https://americantopical.org/>
Letöltés ideje: 2023. november 17.

időről időre az egyéb szakirodalom közreadása mellett komoly, szakmailag megalapozott tartalmú kézikönyveket is kiad a tematikus bélyeggyűjtés témakörében.¹¹

Az Amerikai Tematikus Filatéliai Szövetséghez hasonló módon, napjainkban a legnagyobb nemzetközi bélyegkatalógusok kiadói már külön a tematikus- és motívumgyűjtőknek szánt tematikus, illetve szűkebb értelemben vett motívumkatalógusok kiadásával is foglalkoznak, amelyek természetesen színes bélyegillusztrációkat tartalmaznak a bélyegek világában való

¹¹ Lásd például:

<https://americantopical.org/Sys/Store/Products/55705>

Letöltés ideje: 2023. december 21.

eligazodáshoz.¹² (Ha úgy tetszik, a jelen motívumfilatéliai kiadvány is felfogható és értékelhető egy motívumalapú, rövid, válogatott elektronikus bélyegkatalógusként, és talán nem is feladata, hogy annál sokkal többként funkcionáljon). Mára ezenfelül hagyománnyá váltak a tematikus és motívumgyűjtők számára rendezett filatéliai versenyek, a tematikus filatélia pedig mára szerencsére önálló versenyszakággá emelkedett.¹³

¹² A *Michel* német kiadású bélyegkatalógusnak többek között vannak például motívumkatalógusai is, amelyeket a cég időről időre kiad. Lásd többek között: <https://www.schaubek.de/MICHEL-thematic-catalogues>
Letöltés ideje: 2023. november 17.

¹³ NIKODÉM Gabriella - SZABÓ Jenő, *A magyar bélyeg története*, Budapest, Kossuth Kiadó Zrt., 2010, 145-154.

A Wikipédia vonatkozó magyar nyelvű, részletes szócikke többek között az alábbi tematikus és motívumfilatéliai területeket sorolja fel leggyakoribbként:

„Számos elterjedt motívum létezik ebben a körben. A tematikus bélyeggyűjtés témáját a motívumgyűjtő választja ki, viszont a bélyegek változatossága miatt figyelnie kell arra, hogy ne túl széles körben gyűjtsön bélyegeket (pl. madarakat), hanem korlátozódjon le a gyűjtés alkategóriákra (pl. vörösbegyek, pingvinek, sasok).

A széleskörűbb motívumok a következők:

- *állatok - madarak, lovak, macskák, kutyák, halak, rovarok (lepkék), pókok, kagylók, rákok, kígyók, gyíkok*
- *növények - virágok, fák, gyümölcsök*
- *gombák*
- *járművek - vasút, hajók és vitorlák, autók, repülőgépek, léggömbök*
- *híres emberek - fizikusok, kémikusok, feltalálók, nők, írók, költők, festők, fáraók stb.*
- *épületek, építmények*
- *tájak, tájképek, földrészek - Antarktisz*
- *sport - sportolók, olimpiai játékok, labdajátékok, vb-k*
- *csillagászat, űr, űrhajósok (Apollo-program), égitestek*

- *festmények - portrék, aktok, híres emberek festményeken*
- *kultúra; népek, hagyományok, szokások, népviseletek, vallások; szimbólumok; táncok*
- *edények, szobrok, tárgyak, kincsek, érmék*
- *jeles napok - karácsony, húsvét, Valentin-nap*
- *címerek, zászlók, térképek*
- *postatörténet, bélyeg a bélyegen*
- *ifjúság - játékok, mesék, rajzfilmek, képregények, gyermekrajzok*
- *cserkészlet*
- *EUROPA-bélyegek*¹⁴

¹⁴ Tematikus bélyeggyűjtés - Wikipédia-szócikk.
https://hu.wikipedia.org/wiki/Tematikus_b%C3%A9lyeggy%C5%B1jt%C3%A9s

Letöltés ideje: 2023. november 16.

A tematikus filatélia, és azon belül persze a szűkebb motívumfilatélia egyik – és kétségtelenül a gyűjtők körében máig legnépszerűbb – ága az élővilág-motívumokat, állatokat, növényeket, természeti környezetet ábrázoló bélyegek gyűjtése. (Az állatok pedig talán valamivel népszerűbbek a tematikus bélyeggyűjtők körében, mint a növények.) A motívum alapján való bélyeggyűjtésnek tehát

A téma nemzetközi szakirodalomból lásd válogatásszerűen:
A. J. BRANSTON, *Thematic and Topical Stamp Collecting: A Practical and Comprehensive Handbook for Thematic, Topical, and Subject collectors*, London, Batsford, 1980.
Alma LEE, *Introduction to Thematic Collections*, London, The British Philatelic Trust and the National Philatelic Society, 1983.
W. E. J. VANDEN, *Handbook of Thematic Stamps*, Limassol, British Thematic Society, 1994.

a flóra és fauna tematikájú bélyegek adják nemzetközi szinten is az egyik leggazdagabb és legjelentékenyebb.

Itt pedig el is érkeztünk a jelen, hadtörténelmi orientáltságú filatéliai kiadvány témájához, amely nem más, mint a dragonyos és vértesslovas katonai fegyvernemek bélyegeken való jelenléte. Mindkét elnevezés lovaskatonákat takar, habár a dragonyosok eredetileg gyalogskatonák voltak, akik a csatában lóháton közlekedtek, de ha harcra került a sor, leszálltak, és gyalogszerrel hadakoztak az ellenséggel. Egész Európában elterjedt volt ez a fajta harcmodor a 17. és 18. században. Eleinte nem lovasságként tartották őket számon, de a 18. században fokozatosan bekerültek ebbe a fegyvernemi/csapatnemi

kategóriába, ekkortól közepes lovasságnak számítottak. A dragonyos szó a francia hadsereg által használt sárkány (dragon) alakú, kanóctartókkal ellátott tűzfegyverek nevéből származik. A dragonyosok a kardon kívül jellemzően rövidcsövű puskával is fel voltak fegyverezve. Az elnevezést egyébként máig is használja több ceremóniális lovas és gépesített katonai alakulat.¹⁵

A dragonyos fegyvernem kialakulásának előzményeihez tartozik, hogy a gyalogság gyors szállítását már korábban is lóháton oldották meg, és ebből fejlődött ki az új

¹⁵ Lásd például: John MOLLO, *Military Fashion. Comparative History of the Uniforms of the Great Armies from the 17th Century to the First World War*, London, Barrie & Jenkins, 1972.

katonai harcmodor a 17. században. Több elmélet is létezik arra, hogy kitől származott az ötlet, hogy a harcmezőn az utolsó pillanatig lóháton maradjon a gyalogság. Egyik feltételezés szerint Alessandro Farnese ültette lovakra spanyol serege több gyalogos ezredét 1553-ban, hogy meglepje ellenfelét. Egy másik szerint az első dragonyos katomákat Charles de Cossé tábornagy, Brissac hercege (1550-1626) szerelte fel és állította ki 1600-ban.¹⁶

A korai dragonyosok még nem a lovasságra jellemző századokba vagy szakaszokba voltak osztva, hanem úgynevezett seregekbe, mint a gyalogság, és

¹⁶ John MOLLO, *Military Fashion*.

tisztjeik is gyalogsági rangjelzéseket viseltek. Nem is a lovasságra jellemző trombitást, hanem a gyalogságban használatos dobost alkalmaztak a hadparancsok továbbítására. A dragonyosokat olcsóbb volt fenntartani, mint a valódi lovasszázadokat, így jól alkalmazhatók voltak rendfenntartó feladatokra is – egyébként ebben az időszakban a katonai és rendőri szakma még nem vált el élesen egymástól, gyakran esett meg, hogy a rendőri feladatokat is katonák látták el.¹⁷

Amikor a 17. században II. Gusztáv Adolf király bevezette a dragonyosokat a svéd hadseregbe, szablyával, baltával és kovás muskétával szerelte fel őket. Ez a felszerelés

¹⁷ John MOLLO, *Military Fashion*.

vált később általánossá a legtöbb európai országban. A 18. század során a dragonyosok lovasított gyalogságból közepes lovassággá alakultak, azaz átmenetet képeztek a könnyűlovas huszár, ulánus (dzsidás), és a nehéz csatalovasság, a vértés (kürasszír) egységek között.¹⁸

A vértéslovasok vagy vértések, vasasok, kürasszírok (franciául cuirassier, németül Kürassiere) lőfegyverrel és karddal felszerelt nehézlovas katonai fegyvernem volt, amely valószínűleg a 15. században jelent meg először. Lazán értelmezve a középkori lovagok, páncélos nehézlovas katonák utód-fegyverneme volt, de legalábbis ugyanazt a

¹⁸ John MOLLO, *Military Fashion*.

funkciót kezdték el betölteni Európa hadszínterein. Nevüket a mellvértjükről (franciául cuirass) kapták. A 17. századtól páncélként már csak a mellvértet és sisakot viseltek, a fegyverzetük tehát jelentős könnyítésen esett át, de még így is komoly védelmet jelentett a számukra az ellenséggel szemben. Jelentős szerepet játszottak a napóleoni kor háborúiban, de az első világháború kezdetén (akárcsak a többi lovas fegyvernem és csapatnem) a haderők ugrásszerű gépesítése révén elvesztették a jelentőségüket. Ma díszőrségként, ceremoniális alkalmakkor találkozhatunk

vértesslovas katonákkal bizonyos országokban.¹⁹

Az első vértesslovas katonák a hadtörténelemben alapvetően még a középkori páncélos katonák felszerelését viselték: felsőtestet és combot takaró vértet és sisakot, amelyhez váll-, kar- és könyökvért is tartozott. A páncélkesztyű az esetek többségében elmaradt, főleg a jobb kézen, amelynek a pisztoly töltésének finom műveletét kellett végeznie. Elsődleges fegyverzetük a nyeregben tartott egy pár pisztoly volt, amelyet kard, esetleg fokos

¹⁹ John MOLLO, *Military Fashion*.

egészített ki. A lovakat a fegyvernem elterjedésével már nem páncélozták.²⁰

A nehézlovas, vértéslovas katonák felszerelése igen drága volt, pl. Angliában 1629-ben egy vértéslovast 4 fontból és 10 shillingből tudtak felszerelni, míg egy rövid muskétával (arquebus-szal) felfegyverzett könnyűlovas katonát már egy fontból és hat shillingből ki lehetett állítani és fel lehetett szerelni. A 16. század második felében a középkori eredetű lovagok hosszú kopjája kiment a divatból, feltehetően a hosszú pikákkal, lándzsákkal, szűrőfegyverekkel felszerelt gyalogság elterjedése miatt. Kopja helyett a nehézlovas katonák egyre inkább

²⁰ John MOLLO, *Military Fashion*.

pisztolyokkal, esetleg rövid karabéllyal fegyverkeztek fel (német nyelvterületen ezt a fajta katonaságot „Schwarze Reiter”-nek, azaz fekete lovasoknak hívták).²¹

A tűzfegyverekkel felszerelt lovasság számára kifejlesztették az úgynevezett caracolla taktikát, amelynek keretében a lovaskatona kilőtte pisztolyait az ellenségre, majd hátrébb húzódva átadta helyét a társának, aki közben újratöltött. A módszer azonban nem volt túl hatékony, mert a hosszú muskétákkal felfegyverzett gyalogos katonák nagyobb tűzerővel rendelkeztek, és a lovasok nagyobb célpontot nyújtottak az ellenség számára. II. Gusztáv Adolf svéd király ezért

²¹ John MOLLO, *Military Fashion*.

például az 1620-30-as években visszatért a közelharcos nehézlovasság gondolatához: katonáinak elsődleges fegyvere a kard lett, harci tevékenységük pedig főleg abból állt, hogy hirtelen rohamokkal igyekeztek szétzilálni az ellenség sorait.²²

A vért használata egyébként rapszodikus és következetlen volt a 18. század folyamán: pl. a spanyol örökösödési háborúban a brit lovasság eleinte nem viselt páncélt, később azonban ismét használatba vette a mell- és hátvérteket, mert ezek komoly védelmet nyújtottak ellenséggel szemben. A vérteslovak az osztrák és a Nagy Frigyes-féle porosz haderők integráns részét

²² John MOLLO, *Military Fashion*.

képezték, tehát elmondható, hogy leginkább a német államok haderőinek meghatározó fegyvernemévé váltak. Az 1768 és 1802 (amikor számukat lecsökkentették) között fennálló 12 osztrák vértesszoboros-ezred csak mellvértet hordott, hiszen a támadás elsődlegesen szemből volt várható. A katonára és a lóra nehezedő súly lecsökkent, viszont a közelharcban védtelenül hagyta a lovaskatona hátát, akit az ellenség katonái adott esetben könnyedén hátba szúrhattak vagy lőhettek a csatatéren.²³

1700 és 1785 között a nehézlovasság katonái elsősorban háromszögletű kalapot hordtak, amely a század végére kétcsúcsú

²³ John MOLLO, *Military Fashion*.

kalappá módosult. A 19. század első évtizedeire a kalapot sisak (bronzsal erősített bőrsisak, illetve a franciáknál acélsisak) váltotta fel, így a katonák fejét is komoly hadfelszerelés védte.²⁴

A napóleoni háborúk idején a vértesslovas katonai fegyvernem/csapatnem újra reneszánszát élte, a francia császár a cuirassier-ezredek számát pedig egyről tizenhatra növelte, amit még kiegészített két karabélyos lovasezred is. A vértessék végigkísérték a császár katonai és politikai pályafutását: a waterloo-i csatában végrehajtott rohamuk azonban nem tudta megfordítani a csata végkimenetelét. Erre

²⁴ John MOLLO, *Military Fashion*.

válaszul a többi európai hatalom is felelevenítette a vértesszabás fegyvernemet (bár az osztrákoknál mindvégig megmaradtak ezek az alakulatok, és mint fentebb említettük, a haderő fontos részét képezték). Az oroszok két teljes hadosztálynyi nehézlovast állítottak fel, míg Poroszország két, Szászország három, Vesztfália két, Spanyolország és a Varsói Nagyhercegség egy-egy ezredet szerelt fel. A briteknél három lovasezrednél vezették be a mellvértet a napóleoni háborúk kezdetén, de használatára a csatatéren végül nem került sor.²⁵

1848-ban az osztrák Császári-Királyi Haderő (Kaiserlich-Königliche Armee)

²⁵ John MOLLO, *Military Fashion*.

állományában 8 vértés ezred szolgált. Ezek mindegyike 6-6 századból állt, századonként 177 fővel, az ezredek pedig 2-2 százados osztályokra oszlottak, amelyeket az őket vezénylő törzstisztekről ezredesi, alezredesi és őrnagyi osztálynak neveztek. Háború esetén minden ezred felállított egy 193 főből álló tartalék századot. Az egyes vértés ezredek létszáma így körülbelül 1270 fő volt.²⁶

A vértések általában a lovasság elitjének számítottak, a középkori lovagok afféle modernebb változatának. Miután a napóleoni háborúkban bebizonyították a hatékonyságukat, az európai nagyhatalmak végig a 19. század során hadrendben tartották

²⁶ John MOLLO, *Military Fashion*.

őket (bár Ausztria 1868-ban végül is leszerelte vértesezredeit). Európán kívül Randzsit Szingh, a Szikh Birodalom alapítója állított fel két vértéslovas ezredet, elsősorban francia minta alapján az 1830-as években. A négyszáz katona mellvértjeit Franciaországból hozatta, míg sisakjaikat és egyenruhájukat helyi mesteremberek készítették.²⁷

A korabeli muskéta közlőről egyébként átlőhette a vértéslovas katonák mellvértjét, de a távoli vagy rézsútos lövésekkel, esetleg a pisztolygolyókkal szemben hatékony védelmet nyújtott. Ezenkívül igen jól védett nyújtott az ellenséges lovaskatonák szabályai és kopjái, vagy a gyalogos katonák szuronyai ellen. Nem

²⁷ John MOLLO, *Military Fashion*.

lebecsülendő a vért lélektani hatás sem: viselője lelkesebben vetette magát a közelharcba, az ellenfelet pedig megfélemlítette. A vért egyébként lovasroham esetén többletsúlyával növelte a lendületet is.

28

Az eredeti előírás szerint Napóleon francia kürasszírjainak mellvértje három közeli muskétalövést kellett volna, hogy kiálljon, ez a gyakorlatban azonban soha nem teljesült. Az előírást ezért később módosították, elég volt egyetlen, messziről leadott lövést hárítania. Bár a középkori vértetekhez képest jelentős előrelépést jelentett, a mellvért így eléggé nehéz védelmi eszköz volt, és meleg időben

²⁸ John MOLLO, *Military Fashion*.

viselése különösen kényelmetlen volt a katonák számára.²⁹

Az utolsó fegyveres konfliktus, amelyben a vértesslovas katonák a hagyományos szerepkörükben jelentős eredményt értek el, az 1870-71-es francia-porosz háború volt. A háború kezdetén a franciáknak tizenegy ezredük volt, ezek azonban a waterlooi csata óta nem vettek részt tényleges ütközetben. A 6. és 9. francia vértesslovas ezred ugyan szolgált a krími háborúban, de nem konfrontálódott ténylegesen az ellenséggel. Parancsnokaik nagyon várták, hogy a tíz porosz vértesezred ellen bebizonyíthassák fegyvernemük

²⁹ John MOLLO, *Military Fashion*.

fontosságát. Froeschwillernél és Rezonvillénél több rohamot intéztek a poroszok ellen, ám a gyalogság és az ágyúk tüze megtizedelte őket, és alig értek el eredményt ténylegesen értékelhető eredményeket.³⁰

1914-ben a német haderő kötelékébe még mindig tíz vértesezred tartozott (beleértve a testőrség gárdaezredét. A franciák 12, az oroszok 4 ezredet tartottak meg, Ausztria-Magyarország már az 1860-as években felszámolta vasas lovasságát. A német és orosz lovasok ekkor már csak a díszegyenruha részeként viseltek mellvértet, de a franciák még mindig hordtak vászonborítással ellátott cuirasst. Az első

³⁰ John MOLLO, *Military Fashion*.

világháború kitörése után az első csaták tapasztalatai alapján a vérteket félretették, bár hivatalosan csak 1915 októberében vonták ki őket az egyenruhakellékek közül. Rajtuk kívül a 20. század elején a spanyol Escolta Real testőrezred, az argentin elnöki testőrség és az olasz corazzieri-k egyenruhájához tartozott hozzá a mellvért, bár már ezek a katonai alakulatok is inkább csak ceremoniális kellékként hordták azt, semmint tényleges harceszközként használták volna.³¹

A német és orosz vértesezredeket a császári és cári haderők felszámolásakor 1918-ban, illetve 1917-ben szüntették meg. A francia haderő továbbra is fenntartott hat cuirassier-

³¹ John MOLLO, *Military Fashion*.

ezredet, bár ezek a katonák terepen már nem hordták a páncéljukat. Az 1930-as években ezeket az elsőők között gépesítették. Egy ezred (a 12e Régiment de Cuirassiers) a mai napig a francia fegyveres erőik része, de az elnevezés mára csak ceremoniális célokat szolgál.³²

Olaszországban ma egyetlen ceremoniális feladatokat ellátó vértesezred van, amely a köztársasági elnök díszőrségét adja, és a csendőrség (carabinieri) kötelékébe tartozik.³³

Spanyolországban ma a királyi testőrség (Escuadrón de Escolta Real) egy hagyományos vértesszázad.³⁴

³² John MOLLO, *Military Fashion*.

³³ John MOLLO, *Military Fashion*.

³⁴ John MOLLO, *Military Fashion*.

A brit Household Cavalry díszegyenruhájához szintén a mai napig hozzátartozik a mellvért, bár hivatalosan soha nem nevezték őket vértéseknek.³⁵

A chilei és az argentin haderő egy-egy páncélosezredének megnevezésében még mindig szerepel a vértés (Coraceros) szó.³⁶

A jelen elektronikus tematikus filatéliai összeállításban igyekszünk a lehető legjobb, elsősorban esztétikai alapú válogatást nyújtani a világ postaszolgálatai által kibocsátott, szűkebb motívum dragonyos és vértéslovas, illetve ilyen elnevezést viselő alakulathoz tartozó katonákat ábrázoló bélyegeiből. A közreadók internetes filatéliai

³⁵ John MOLLO, *Military Fashion*.

³⁶ John MOLLO, *Military Fashion*.

adatbázisokban végzett kutatása alapján a dragonyos és vértesslovas katonák viszonylag kevés, mintegy 60 bélyegen (amelyek között postai bérmentesítésre nem alkalmas, levélzáró bélyegek is akadnak) fordul elő a 20. század elejétől egészen napjainkig. A közreadott filatéliai anyag a szerkesztők szándékai szerint a téma áttekinthető keresztmetszetét nyújtja olvasóinak, megtekintőinek, szórakoztató és élvezetes módon. A válogatás során ugyanakkor a közreadók a legtöbb esetben igyekeztek megmaradni a szigorú értelemben vett filatéliai objektumoknál, és főként olyan bélyegek/kisívek/blokkok képeit választották ki közlésre, amelyek névértékkel

rendelkeznek, és postai bérmentesítésre elméletileg valóban használhatók.

Azért használják jelen tematikus filatéliai kiadvány elsődleges szerzői kellő óvatossággal az *elméletileg* határozószót, mert egyes kevésbé fejlett, főként afrikai és ázsiai országokban gyakori jelenség a *fantombélyeg-kiadás*, amely azt jelenti, hogy bár egy adott bélyegkiadáson szerepel államjelzés és névérték, azt nem feltétlenül az adott állam kormányzatának vagy postaszolgálatának megbízásából vagy engedélyével nyomtatják ki,³⁷ hanem elsődlegesen gyűjtői igények kielégítésére,

³⁷ James MACKAY, *Bélyegek és bélyeggyűjtés*, ford. Harsányi Luca – Ignác Krisztián, Budapest, Kossuth Kiadó, 2008, 58-59.

profitszerzés céljából hozzák létre, és kerül forgalomba bizonyos piaci szereplők, cégek tevékenysége által.³⁸ Ebből kifolyólag pedig lehetséges, hogy az adott bélyeg szigorú filatéliai és postajogi értelemben csupán bélyegnek látszik, de a nemzetközi postaforgalomban nem feltétlenül fogadnák el, ha valaki bérmentesítésre próbálná meg használni.³⁹ A kétes legitimitású bélyegkiadásoknak, fantombélyegeknek, illegális bélyegeknek ugyanakkor mára maguknak is jelentős gyűjtői piacuk van, és mivel az egyre inkább digitálissá váló világban, az elektronikus kommunikáció és az automatizált postakezelés korában már a

³⁸ James MACKAY, *Bélyegek és bélyeggyűjtés*, 58-59.

³⁹ James MACKAY, *Bélyegek és bélyeggyűjtés*, 58-59.

hivatalos, többnyire állami monopólium alá tartozó bélyegkiadás is egyre inkább a gyűjtői igények kielégítését, a kormányzatok és postaszolgálatok ily módon történő profitszerzését, nem pedig a postai bérmentesítést, a küldemények célba juttatási díjának megfizetését és ennek igazolását szolgálja, a legitim és illegitim bélyegkiadásokat is egyre nehezebb elhatárolni, megkülönböztetni egymástól.⁴⁰

Természetesen ugyanakkor vannak az illegális bélyegkiadások kiszűrésére nemzetközi kezdeményezések. Ezek közül a legfontosabb és legsikeresebb valószínűleg az Egyetemes Postaegyesület (UPU) és a Filatélia Fejlesztéséért Világszövetség (World

⁴⁰ James MACKAY, *Bélyegek és bélyeggyűjtés*, 58–59.

Association for the Development of Philately = WADP) közös projektje, a WADP Numbering System adatbázis, amely elvileg 2002 óta regisztrálja az UPU tagállamai által legitim körülmények között kibocsátott, nemzetközi postaforgalomban elfogadott, bérmentesítésre valóban alkalmas bélyegkiadásokat, és egy folyamatosan frissített, bárki által elérhető elektronikus katalógust tesz közzé a honlapján.⁴¹ Ugyanakkor sajnos, az Egyetemes Postaegyesület nem minden tagállamának postaszolgálatára vesz részt a projektben és az adatbázis fejlesztésében, főként a kevésbé fejlett országok vonakodnak frissen

⁴¹ <https://www.wnsstamps.post/en/stamps-search>

Letöltés ideje: 2024. április 29.

kibocsátott bélyegeik jegyzékét frissíteni, aktualizálni. Ebből kifolyólag, ha egy bélyeg szerepel a WADP Numbering System adatbázisban, akkor biztos, hogy legitim kiadásról van szó, ugyanakkor ha egy filatéliai dokumentum nem szerepel a WNS katalógusban, még egyáltalán nem biztos, hogy esetében feltétlenül fantombélyegkiadással állunk szemben. A különbségtétel a legális és illegális bélyegkiadások között tehát sok esetben nehéz feladat, a filatelistáknak pedig bizonyos államok bélyegei esetében több szempontot is tüzetesen meg kell vizsgálniuk, hogy eldönthessék, filatéliai vagy parafilatéliai dokumentumokkal van-e dolguk.

A jelen tematikus filatéliai kiadványban közreadott bélyegkiadások digitális

másolatainak képeit nonprofit, tudományos, ismeretterjesztési és közművelődési céllal tettük közzé, internetes forrásaikat többnyire korábbi, elektronikusan is elérhető, tematikus filatéliai szakmai kiadványok, bélyeggyűjtéssel kapcsolatos honlapok, illetve értelemszerűen internetes aukciós házak és webáruházak weboldalai képezik. A közreadók bíznak abban, hogy filatéliai gyűjtésük szerény eredménye felkelti akár a motívumfilatélia iránt érdeklődő profi filatelisták, akár kezdő, adott esetben a fiatalabb korosztályhoz tartozó érdeklődők, ifjúsági bélyeggyűjtők figyelmét, akár bárkiét, akit a hadművészet, hadtörténelem és a harditechnológia, illetve annak fejlődése valamilyen szinten érdekel. A könyvben

közölt, szerencsére az esetek többségében megfelelő, az elektronikus katalógusban való közléshez és a tájékozódáshoz legalábbis elégséges felbontású képek forrása igen sok esetben a *Colnect.com*⁴² nemzetközi gyűjtői és aukciós portál, amely többek között a világ postabélyegeinek bárki által szabadon elérhető, online elektronikus katalógusaként is nagyon jól használható, és szinte minden valaha megjelent bélyegről másolatot közöl, mely igen hasznos gyűjtők és kutatók számára is a filatélia világában való tájékozódáshoz.

A bélyegek képeinek közlésénél feltüntettük a nagyobb, rangosabb

⁴² <https://colnect.com>

Letöltés ideje: 2024. január 5-8.

nemzetközi bélyegkatalógusok (elsősorban a Közép-keletEurópában nagy presztízssű német Michel, esetleg ennek hiányában a francia Yvert et Tellier, a brit Stanley Gibbons, illetve az amerikai Scott) számait. A bélyegeket egyúttal a megjelenésük kronológiájának sorrendjében közöljük, a kibocsátó állam és a kibocsátás éve alapján pedig szintén bárki érdeklődő könnyedén beazonosítja őket. Szeretnénk mind az idősebb, mind a fiatalabb korosztály érdeklődését felkelteni a dragonyos és vértesslovak katonák bélyegmotívumok, a katonai filatélia, mint önálló bélyeggyűjtési terület, illetve általában a motívumgyűjtés vagy tematikus bélyeggyűjtés iránt, és ha a Kedves Olvasó, Megtekintő végiglapozza az összeállítást

elektronikus oldalait, a befektetett munka már nem volt hiábavaló. Nem tüntettük fel a bélyegek méretét, fogazatát, a nyomdatechnikát, amellyel készültek, illetve egyéb lényeges filatéliai adatokat sem, ugyanis azokat a nagyobb nemzetközi bélyegkatalógusok, illetve például a *Colnect.com* ezeket alapul vevő online gyűjtői adatbázisa a legtöbb esetben tartalmazzák, a megtekintők pedig ezeket is néhány kattintással ellenőrizhetik, ha esetleg valamelyik másolatban itt közölt darab éppen hiányozna a gyűjteményükből, vagy az egyes bélyegek fizikai-nyomdatechnikai jellemzőire is kíváncsiak. Egyik célunk, hogy a lehető legtöbb teret engedjek a bélyegek által hordozott művészi és forrásértéknek, vizuális

információnak, illetve lehetőleg élvezetes, szórakoztató online vizuális tartalmat találjon, aki esetleg kiadványra kattint. A válogatásunk alapja tehát minden esetben a bélyeggrafika tartalma és persze esztétikai értéke volt, és a jelen szerény motívumkatalógus közreadásánál pedig elsősorban történeti forrásként és alkalmazott grafikai műalkotásként tekintünk a bélyegekre.

A bélyeg ugyanis amellet, hogy művészeti, egészen pontosan iparművészeti, sokszorosított kisgrafikai műalkotás, egyúttal elsődleges történeti forrás is, amely a kibocsátó ország művészetét, történelmét, természeti és kulturális adottságait. Forrástani szempontból a vizuális történeti források csoportjába tartozik, ahová még

egyébként az alábbi dokumentumtípusok sorolhatók: festmények, falfestmények, rajzok, vázlatok, rézkarcok, nyomatok, karikatúrák, fényképek, plakátok, bélyegek, bankjegyek. Mint történeti forrás, a bélyeg is többnyire olyan képi ábrázolást tartalmaz, jelenít meg, amely adott történeti korszak gondolkodásmódjának, esztétikájának és szimbólumrendszerének a megértését, esetleg egy adott esemény, személy, közhangulat érzelmi, politikai, társadalmi, művészeti megjelenítését adja vissza, ily módon pedig hozzájárul a történelem több nézőpontból történő, multiperspektivista megértéséhez.⁴³

⁴³ SCHRECK Katalin, *Vizuális források*, in *Bevezetés a történettudományba és a történelemkutatás módszereibe*,

Mivel a bélyeg mindig adott kormányzat postaszolgálatára által kibocsátott értékjegy és vizuális dokumentum, halmozottan igaz rá, hogy segít megérteni az adott kibocsátó állam és korszak politikatörténetének összetett eseményeit, és körültekintő elemzéssel, értelmezéssel adott esetben sokkal többet árul el a történeti múltból, mint azt akár a történész, akár a laikus szemlélő elsőre gondolhatnánk. Nem véletlenül hangsúlyozandó mindenütt az az állítás, mely szerint a filatélia nem csupán egy hobbi, magánszemélyek által űzött gyűjtőszenvédély, hanem bizony a címertanhoz, pecséttanhoz,

szerk. KEREPESZKI Róbert – SCHRECK Katalin, Pécs, Kronosz Kiadó, 2024, 171-182.

oklevéltanhoz stb. hasonlóan egy önálló történeti segédtudomány, amelynek megvannak a maga sajátos szakmai szabályai. A bélyegek így módon pedig nem csupán a művészettörténet tárgykörébe tartoznak, mint esztétikai értéket hordozó, iparművészeti műalkotásként felfogható aprónyomtatványok, hanem bizony, az írott forrásokhoz hasonlóan a történettudomány számára is kiemelkedően érdekesek lehetnek.⁴⁴

A vizuális történeti források, így a bélyegek is, adott esetben a történészi elemzés, értelmezés kiemelkedően fontos tárgyát képezhetik, hiszen olyan jól látható és befogadható dokumentumok, amelyek

⁴⁴ SCHRECK Katalin, *Vizuális források*.

nagyban segíthetik a múlt jobban elképzelhetővé és átélhetővé válását. Egyfelől a bélyegek szolgálhatnak az írott források kiegészítéseként, másfelől, keletkezési helyüktől, idejüktől és támájuktól, ábrájuktól, annak összetettségétől és valóságreferenciáitól függően akár teljesen önálló forrásértékkel is rendelkezhetnek. Más történeti forrásokhoz hasonlóan ugyanakkor értelmezésükkor a bélyegeket is kontextualizálni és körütekintően elemezni szükséges, hiszen állami kibocsátású értékjegyekről lévén szó, esztétikai értékük mellett halmozottan elmondható róluk, hogy igen sok esetben propaganda- és emlékezetpolitikai célokat szolgálnak, és a postai bérmentesítés lehetővé tétele mellett

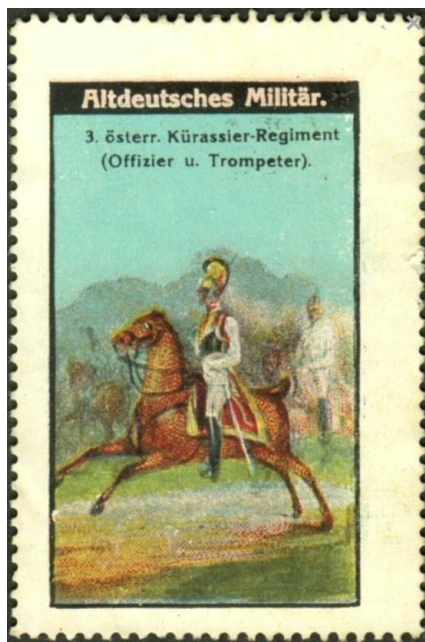
egy adott kormányzati múlt- vagy jelenértelmezés minél több állampolgár részére történő eljuttatása is a feladatuk.⁴⁵ A

21. században ugyanakkor a bölcsészettudományok talán lassan eljutnak oda, hogy a bélyegeket ne csupán postai értékjegyekként kezeljék, hanem a történettudomány, a művészettörténet és a tágabb értelemben vett kultúratudomány által elemzésre érdemes művészeti, politikai és történelmi dokumentumokként tanulmányozzák a maguk komplexitásában...⁴⁶

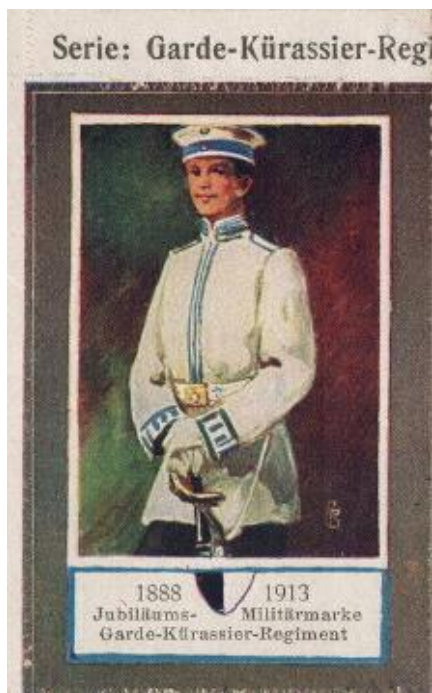
⁴⁵ SCHRECK Katalin, *Vizuális források*.

⁴⁶ Lásd bővebben: *Philatelie als Kulturwissenschaft*, szerk. Dirk NAGUSCHEWSKI – Detlev SCHÖTTKER, Berlin, Kulturverlag Kadmos, 2019.

**DRAGONYOS ÉS
VÉRTESLOVAS KATONÁKAT
ÁBRÁZOLÓ BÉLYEGEK A
VILÁGBÓL**

Németország, 1913 (levélzáró bélyeg)
Colnect DE 1913-19

Németország, 1913 (levélzáró bélyeg)

Németország, 1913 (levélzáró bélyeg)

Németország, 1913 (levélzáró bélyeg)

Németország, 1913 (levélzáró bélyeg)

Németország, 1913 (levélzáró bélyeg)

Németország, 1913 (levélzáró bélyeg)

Magyarország, 1943
Philatelia Hungarica Katalógus HU 765/A2

Tristan da Cunha, 1966
Michel TA 96
Yvert et Tellier TA 93

Tristan da Cunha, 1966
Michel TA 97
Yvert et Tellier TA 94

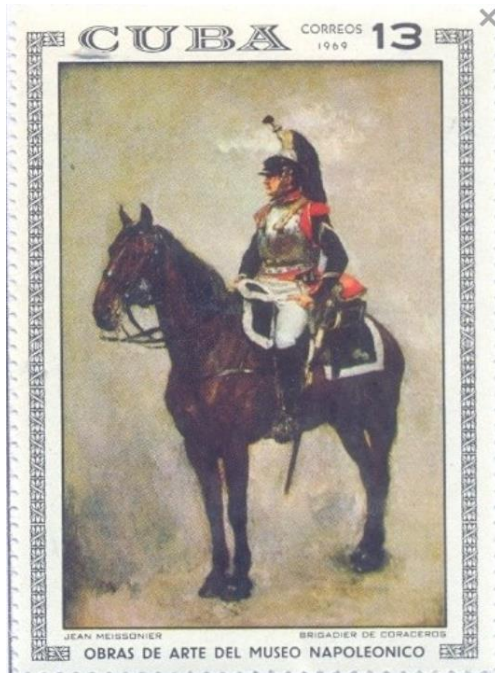
Tristan da Cunha, 1966
Michel TA 98
Yvert et Tellier TA 95

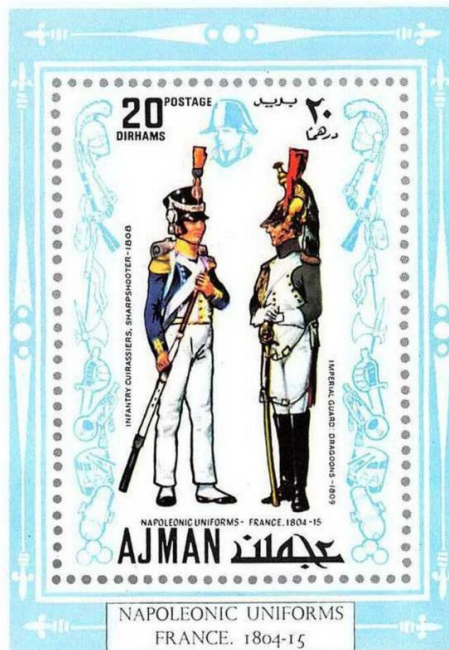
Tristan da Cunha, 1966

Michel TA 99

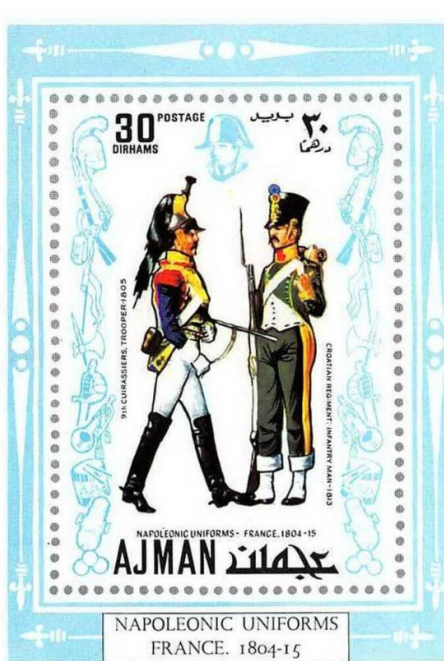
Yvert et Tellier TA 96

Kuba, 1969
Michel CU 1499

Adzsmán, 1971
Michel AJ 688EB

Adzsmán, 1971
Michel AJ 690EB

Adzsmán, 1971
Michel AJ 688B

Manama, 1971
Michel AJ-MN 597A

Adzsmán, 1972
Michel AJ 1780A

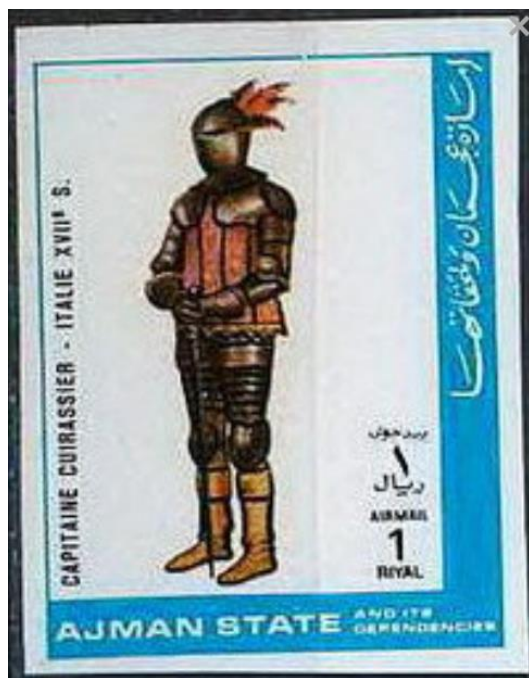
Adzsmán, 1972
Michel AJ 2338

Adzsmán, 1972
Michel AJ 2282

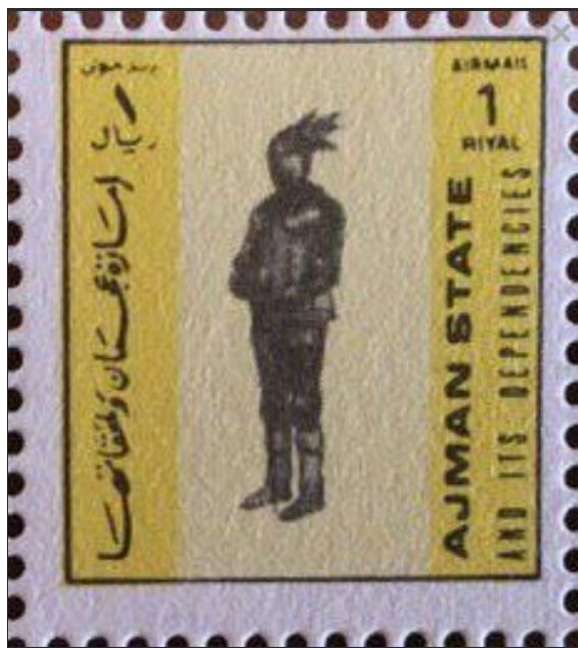
Adzsmán, 1972
Michel AJ 2539A

Adzsmán, 1972
Michel AJ 2539B

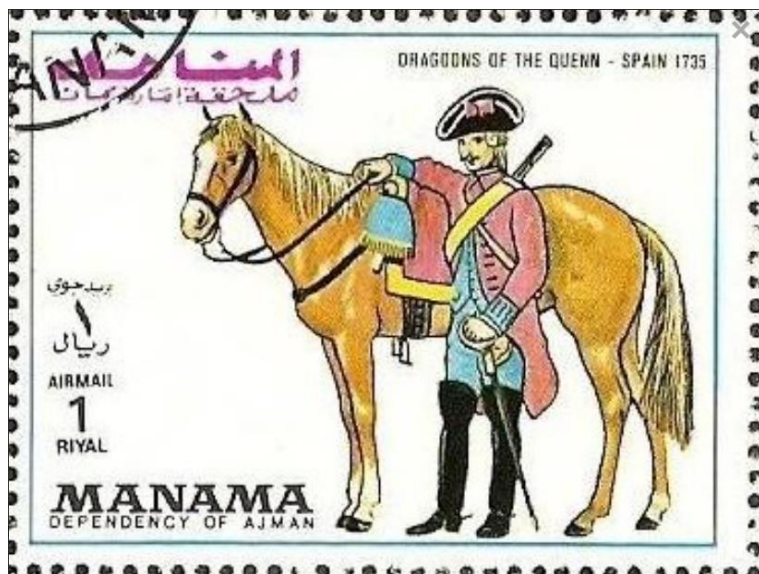
Adzsmán, 1972
Michel AJ 2353

Adzsmán, 1972
Michel AJ 2297

Lengyelország, 1972
Michel PL 2223

Manama, 1972
Michel AJ-MN 1010

Eynhallow – Skócia, 1973 (helyi kiadású levélzáró
bélyeg)
Colnect GB-HI 1973-02/8

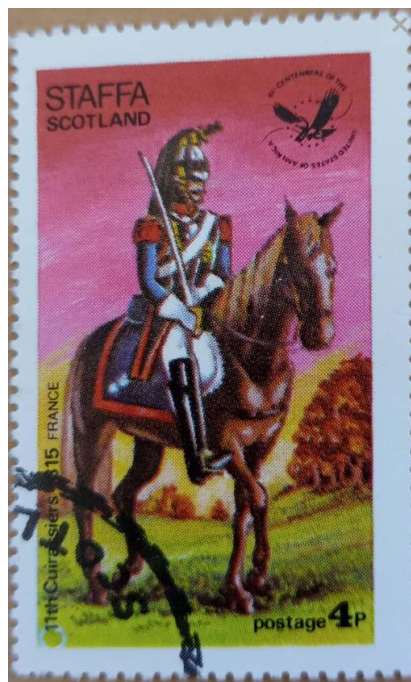
Spanyolország, 1974
Michel ES 2064

Spanyolország, 1975
Michel ES 2134

Staffa - Skócia, 1975 (helyi kiadású levélzáró bélyeg)
Colnect GB-SF 1976-01/05

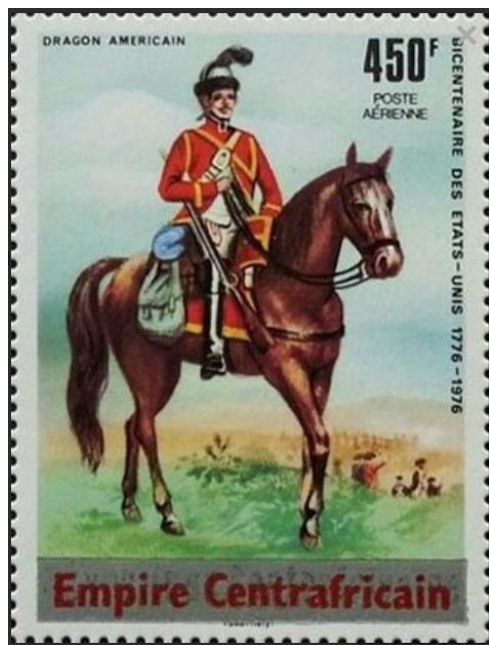
Staffa - Skócia, 1975 (helyi kiadású levélzáró bélyeg)
Colnect GB-SF 1976-01/04

Egyenlítői-Guinea, 1976
Michel GQ 779

Közép-afrikai Köztársaság, 1976
Michel CF 409
Yvert et Tellier CF PA145

Közép-afrikai Köztársaság, 1976
Michel CF 412

Staffa - Skócia, 1976 (helyi kiadású levélzáró bélyeg)
Colnect GB-SF 1976-01/01

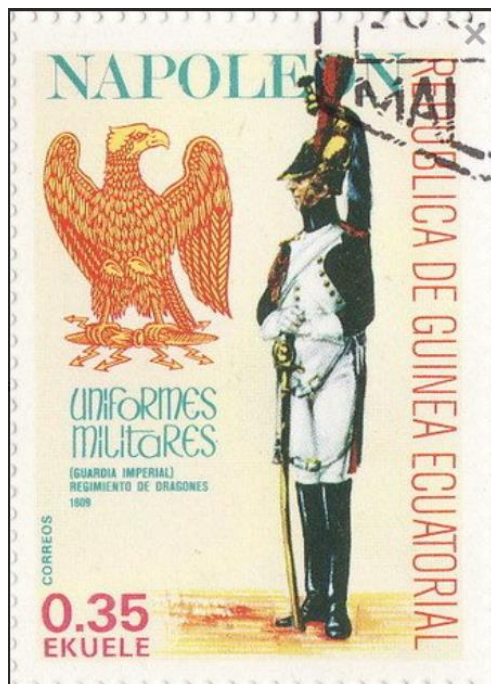
Staffa - Skócia, 1976 (helyi kiadású levélzáró bélyeg)
Colnect GB-SF 1976-01/08

Közép-afrikai Köztársaság, 1977
Michel CF BL10
Yvert et Tellier CF BF10

Barbuda, 1977
Michel BX 289

Egyenlítői-Guinea, 1977
Michel GQ 1187

Franciaország, 1983
Yvert et Tellier FR 2115

Lengyelország, 1983
Michel PL 2870

Saint Vincent és a Grenadine-szigetek, 1993

Michel VC 2352

Yvert et Tellier VC 1665

Antigua és Barbuda, 1996
Michel AG 2417
Yvert et Tellier AG 2089

Antigua és Barbuda, 1996
Michel AG 2416
Yvert et Tellier AG 2088

Antigua és Barbuda, 1996
Michel AG 2418

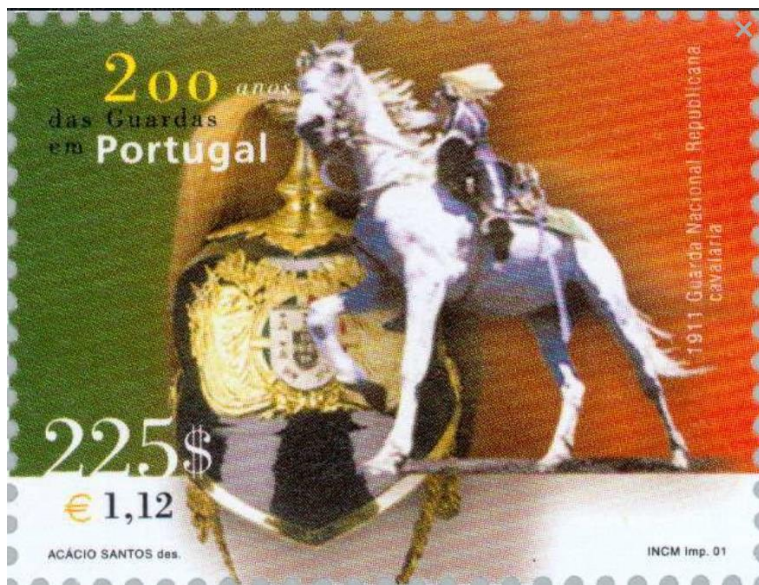
Benin, 1997
Michel BJ 910

Togo, 1997
Michel TG 2551

Írország, 2001
Michel IE 1348

Portugália, 2001
Michel PT 2555
Yvert et Tellier PT 2537

Ukraina, 2002
Michel UA 487
Yvert et Tellier UA 441

Franciaország, 2004
Yvert et Tellier FR 3681

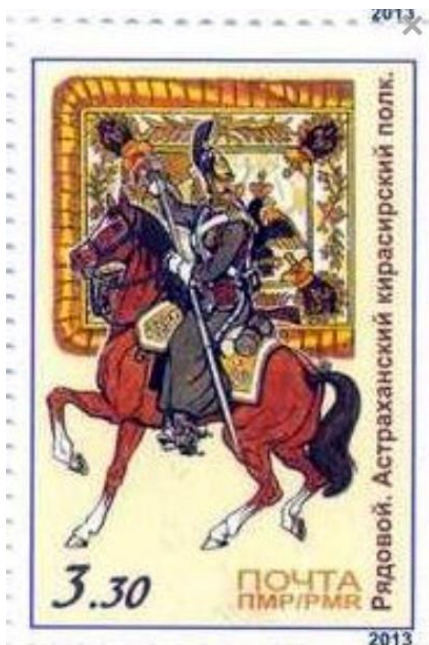
Ukraina, 2004
Michel UA 671
Stanley Gibbons UA 565

Ukraina, 2004
Michel UA 672
Stanley Gibbons UA 566

Tristan da Cunha, 2008
Michel TA 957

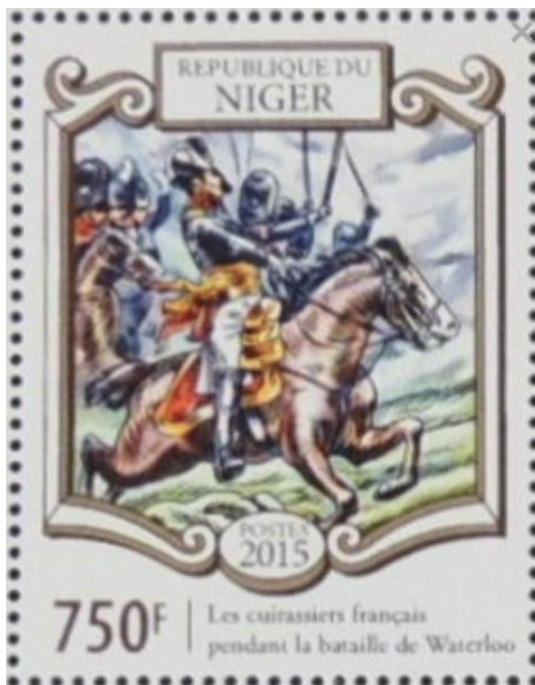
Dnyeszter Menti Köztársaság (Moldávia orosz
fennhatóság alatt álló területe, de facto állam), 2013
PMRstamps.org MD-PMR 434

Kirgizisztán, 2013
Michel KG 763A

Oroszország, 2013
Michel RU 1979

Niger, 2015
Michel NE 3325

Franciaország, 2021 (személyes bélyeg)
Colnect FR 2021-COL-05-4

Franciaország (levélzáró bélyeg), év nélkül

1888 1913
Jubiläums- Militärmarke
Garde-Kürassier-Regiment

1888 1913
Jubiläums- Militärmarke
Garde-Kürassier-Regiment

1888 1913
Jubiläums- Militärmarke
Garde-Kürassier-Regiment

1888 1913
Jubiläums- Militärmarke
Garde-Kürassier-Regiment

1888 1913
Jubiläums- Militärmarke
Garde-Kürassier-Regiment

1888 1913
Jubiläums- Militärmarke
Garde-Kürassier-Regiment